

МЕТОДИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Гриненко Сергій Олегович, здобувач
Ослопова Марина Валеріївна, здобувачка*

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

METHODS for ASSESSING the AGRICULTURAL ENTERPRISE COMPETITIVENESS

*Hrynenko Serhii, magistrant, Oslopova Maryna, magistrant
Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture*

Аграрний сектор є важливою складовою національної економіки України. Його технічний стан, забезпечення сировинними, енергетичними та іншими ресурсами, а отже, стабільна робота її підприємств визначають продовольчу безпеку держави. Стрімка зміна макроекономічної ситуації суттєво вплинула на діяльність аграрних підприємств. Нині актуальним є не стільки нарощування обсягів виробництва на зростаючому ринку, а забезпечення життєздатності окремих галузей та підприємств на ринку, що зменшується в розмірах [1].

Тому особливої уваги заслуговує питання оцінки конкурентоспроможності окремих суб'єктів господарювання з точки зору їх здатності до виживання в умовах конкурентної боротьби на цільовому ринку. Оцінка конкурентоспроможності підприємства і його продукції дозволяє підприємству вирішити наступні важливі завдання: визначити своє положення на певному ринку, розробити стратегічні і тактичні заходи ефективного управління, вибрати партнерів для організації спільного випуску продукції, залучити кошти в перспективне виробництво, скласти програми виходу підприємства на нові ринки збуту.

Підходи щодо оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств в сучасних умовах мають бути відкориговані із урахуванням змін зовнішнього середовища, а саме:

1) конкурентних зрушень на окремих сегментах ринку агропродовольчої продукції, коли за рахунок повільної реакції на зовнішні подразники підприємства-лідери втрачають свої позиції;

2) змін структури конкурентоспроможності підприємств – на перший план виходять такі чинники, як фінансова стійкість та конкурентоспроможність продукції;

3) високого ступеню невизначеності на ринку та не прогнозованості подальшого розвитку подій.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства може проводитися різними методами. У загальному вигляді їх можна поділити на стратегічні та економіко-статистичні. Ми вважаємо, що в сучасних економічних умовах доцільним є паралельне використання декількох методів, що взаємодоповнюються. Наприклад, доречним є паралельне використання SWOT-аналізу та методу теорії ефективної конкуренції для оцінки конкурентоспроможності підприємств.

Методика проведення SWOT-аналізу є універсальною для підприємств різних галузей та широко освітлена у економічній літературі [2-4]. Водночас використання методу теорії ефективної конкуренції передбачає індивідуальний підхід та адаптацію методики до особливостей об'єкту оцінювання шляхом визначення вагових коефіцієнтів [5]. Тому зупинимосся докладніше на цьому питанні.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства за методом ефективної конкуренції передбачає наступні етапи:

1. Визначення кола підприємств-конкурентів.

2. Збір інформації про діяльність підприємств-конкурентів.

3. Формування системи оціночних показників. Відповідно до обраної методики конкурентоспроможність підприємства досліджується за наступними напрямками:

- ефективність управління виробничим процесом оцінюється показниками витрат на одиницю виробленої продукції, фондівіддачею, рентабельністю виробництва та продуктивністю праці;

- ефективність управління оборотними коштами оцінюється за коефіцієнтами автономії, платоспроможності, абсолютної ліквідності та коефіцієнтом оборотності обігових коштів;

- ефективність управління збутом оцінюється рентабельністю продажів, коефіцієнтом затовареності готовою продукцією, коефіцієнтом використання виробничої потужності та коефіцієнтом ефективності реклами й засобів стимулювання збуту;

- конкурентоспроможність товару визначається на основі порівняння ціни та якості продукції підприємства із товарами-аналогами.

4. Формування системи бальної оцінки та визначення коефіцієнтів вагомості для кожної групи критеріїв оцінки. Це обумовлено тим, що визначені показники мають різну міру важливості для розрахунку коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства (ККП).

В існуючих ринкових умовах конкурентоспроможність підприємства в першу чергу, на нашу думку, визначається конкурентоспроможністю його продукції, а також здатністю забезпечувати й підтримувати стійке фінансове положення. Управління збутом також відіграє вагомий роль, водночас, ефективність управління виробничим процесом є важливим, але не визначальним чинником при оцінюванні конкурентоспроможності в ситуації, коли нагальною задачею є не стільки розширення масштабів виробництва, а принаймні їх збереження.

5. Розрахунок коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства:

а) розрахунок одиничних показників конкурентоспроможності організації та переведення показників у відносні величини (бали).

б) розрахунок критеріїв конкурентоспроможності підприємства.

в) розрахунок коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства.

Одним із важливіших етапів оцінки є виявлення основних факторів, що визначають споживчі якості продукту. Комплексна оцінка товару вимагає використання системи факторів. Кожний фактор, з одного боку, носить самостійний характер, а з іншого, є складовою частиною загальної характеристики об'єкту. Таким чином, із застосуванням отриманої інформації можливо підвищити якість оцінки конкурентоспроможності продукції аграрних підприємств.

Список посилань.

1. Дудник О.В., Смігунова О.В., Краля В.Г. Розвиток економічного потенціалу аграрних підприємств як складова управління їх конкурентоспроможністю. Інфраструктура ринку, 2017. № 6. URL : <http://www.market-infr.od.ua/uk/6-2017>.

2. Антилл Ю. Зарубежный опыт стандартов ИСО серии 9000 в компании. Стандарты и качество. 2001. № 12. С. 62 – 67.

3. Ареф'єва О.В., Харчук Т.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2008. №7(85). С. 71–76.

4. Ареф'єва О.В., Коренков О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств. Київ: Грог, 2004. 200 с.

5. Економіка підприємства: навч. посібник / Ареф'єва О.В. та ін. Київ : Видавництво Європейського університету, 2005. 238с.